

25 שנה אני מורה להיסטוריה: בבית הספר, בתנועת הנוער, במכללה ובאוניברסיטה. אבל כשאני חוזר ורואה כיצד מורים מצווים לבצע את המדיניות "החינוכית" המוכתבת על-ידי משרד החינוך בנוגע למסלול אין-סופי של הכנות וחזרות למבחנים, הנני מתקשה להבין את הזיקה בין חינוך לבין המציאות הבית ספרית. "מבחן התוצאה" והידמות המורים לפועלי קווי היצור של מכוניות הם ביטויים למדיניות הניאו-ליברלית אשר פשטה לתוך החינוך ואשר הורסת אותו מבפנים. ...והמורים? בחלקם הגדול הוא שותף סביל למעשה הנפשע הזה.

אספר מה קורה בשטח. אני צופה במורה אשר מלמד שיעור היסטוריה בכיתה ט'. למזלו יושבים הנערים בשקט מוחלט וזאת כביטוי לתרבות בית ספרית מושרשת במקום. עובדה זאת, שהיא תופעה נדירה במחוזותינו, אינה מצביעה על הקשבה והתעניינות...זה שקט של כניעה ושל שעמום...

אינני יכול להתאפק ולהיות נחמד...אחרי השיעור אני שואל את המורה שאלה קשה: "...מהו הערך המוסף של נוכחותך בכיתה? הרי מה שאמרת להם יכולת לכתוב מראש ולתת להם סיכום מסודר...? מדוע עליך לבזבז זמן בהעברת מידע? מדוע אינך יכול לבקש מהם לקרוא את החומר בבית ולקיים דיון בכיתה? למצוא שאלה מעניינת שתניעו דיון...בעד או נגד...מחלוקת...דילמה...פרשנויות שונות על אותו עניין...הפרספקטיבה של הצד השני..."

"...ואיפה המפה?" - אני שואל את המורה. המפות נעלמו מבית הספר... "כיצד ניתן ללמד שיעור היסטוריה ללא מפה?" אני שואל אותו. אפשר, זאת עובדה. המורה שלנו ממשיך לדקלם את דבריו...חצי אי-סיני, מיצרי טיראן, שומרון ויהודה... הוא שוכח לציין את הקו הירוק? איך ניתן להסביר את מלחמת ששת הימים בלי להזכיר את "קו הירוק"?

שיעורים דומים לאלה, פחות או יותר, חוזרים על עצמם...באלפי שעות בהן הרבה מאוד מורים להיסטוריה מבצעים את עבודתם הקדושה...מתוך שכחה עמוקה לכל מה שלמדו בלימודי ההיסטוריה לתואר הראשון ולתואר השני...חקירה, בדיקת מקורות, התמודדות עם גרסאות שונות...ההיסטוריה הופכת בבית הספר למעין סיפור נטול משמעות...אוסף של עובדות מקוטעות, ללא הקשר...קליו, המוזה של ההיסטוריה, העדיפה ללכת לים.

מה שהרבה מורים עושים בכיתה הוא דומה לחוסר הכנת הצבא למלחמה...אך מכיוון שלעולם לא תפרוץ מלחמה חינוכית...הרי אף אחד לא נותן את הדעת ולאף אחד זה לא מעניין. מלימודי היסטוריה לא תצמח גדולתה ותפארתה של המדינה. כלום לא נפסיד...להפך, יתכן כי הקיבעון המחשבתי בענייני הרוח הוא התרומה לחוסן המדיני, החברתי והאזרחי.

הרבה מאוד מורים עושים הכל מלבד ללמד היסטוריה...הם מכינים את התלמידים לבחינת בגרות, הם מכינים את הילדים למיצ"ב, הם מכינים את הילדים לבוחן...החינוך ההיסטורי בבית הספר הפך להיות "הכנה ל..."...וכיצד מכינים אותם? הם מדקלמים ומכתיבים סיפור נטול היסטוריה...איפה החינוך הביקורתי, החינוך ההומניסטי, החינוך המוסרי ואיפה כל המעלות האחרות שניתן למצוא בלימודי היסטוריה?...גם כאשר אין אילוצים חיצוניים...חלק גדול מהמורים בוחר לעמוד מול הכיתה ולחבר כמה משפטים על הנושא. העיקר הוא שהתלמידים "ידעו את החומר"..."יפנימו" אותו, משמע, ידחסו אותו בפנים...

הוראת היסטוריה בבית הספר הפכה להיות מציאות אשר התרחקה מהמקור, נותקה ונפרדה ממנו. כיום יש למקצוע הזה חיים עצמאיים ובלתי תלויים. הפילוסוף הצרפתי בודרייה קרא לתופעה הזאת "סימולקרום"...הדמיה. בחברה הפוסט-מודרנית שלנו, גם לימודי היסטוריה הם "כאילו".

ראשיתו של החטא בהנצחת מבחן הבגרות הקדושה...הכל מכוון אליה. הגולם קם על יוצרו. הבגרות הופכת לחסות הכל. ואיפה המפמ"ר להיסטוריה? האם יודע הוא מה נעשה בשטח? הוא עומד בראש הפירמידה והוא נושא באחריות למחדל הזה. מה אתה מתכוון לעשות מחר בבוקר? אזרחי ישראל מחכים לתשובתך !!!